

Limba și literatura română

Suport de curs

Semestrul al II-lea

Întocmit de profesor Tanase Irina

Săptămâna I

Cerințe:

- Transcrie aceste informații pe caietul de limba și literatura română.
- Recitește-le, pentru a le înțelege.
- Rezolvă sarcinile care urmează, folosind informațiile studiate.

TEMA FAMILIEI

Moromeții

de Marin Preda

Autorul

Scriitorul Marin Preda face parte din perioada postbelică a literaturii române, opera sa literară îmbinând viziunea realistă a lumii cu cea modernă. Scriitor complex, în romane valorifică atât lumea de tip antebelic în spațiul rural, cât și în cel citadin. Dintre operele sale se remarcă “Viața ca o pradă”, “Cel mai iubit dintre pământeni” sau “Moromeții”, operă complexă publicată în 2 volume și bazată pe viața scriitorului.

Anul publicării

Opera literară “Moromeții” este publicată în două volume, volumul 1 în 1955 și volumul al 2-lea în 1967, diferența de 12 ani dintre cele două volume nu schimbă cu nimic stilul elaborării narative, iar evenimentele curg fluent unele din celelalte.

Geneza (sursele de inspirație)

Romanul are o geneză complexă, fiind bazat pe propria existență a scriitorului.

Mai întâi, satul Siliștea Gumești este locul în care s-a născut scriitorul și despre care mărturisea că este singurul loc în care a fost pe deplin fericit.

În al doilea rând, familia scriitorului și el însuși se regăsesc în ipostaza personajelor de roman, Tudor Călărașu, tatăl scriitorului despre care Marin Preda mărturisea “Putea sta zile întregi pe stănoagă să privească spectacolul lumii și nu s-ar fi plictisit niciodată” este modelul după care este conturat personajul Ilie Moromete.

Scriitorul însuși îl reprezintă pe Niculae Moromete, mezinul familiei, a cărui copilărie a fost chinată de toanele oii Bisisica. Nilă este chiar fratele scriitorului mort în al II-lea Război Mondial

Explicarea titlului

Titlul operei este un substantiv propriu care, denotativ, face referire la membrii unei familii. Conotativ, titlul desemnează o comunitate exponențială, în care mentalitatea și modul de viață conduce în moduri diferite destinele umane. Este vorba despre mentalitatea arhaică a lui Ilie Moromete denumit și “ultimul țăran”(deși el nu este chiar ultimul; țăranii există și astăzi, în secolul XXI, fie că-i denumim agricultori sau fermieri) și mentalitatea nouă a fiilor cei mari

Achim, Nilă și Paraschiv, finalizată cu mentalitatea bazată pe valorile socialiste pe care o îmbrățișează Niculae Moromete, “un Ilie Moromete al timpurilor sale”.

Tema operei

Tema operei este constituită din viața socială a comunității rurale din Câmpia Dunării, înainte și după al II-lea Război Mondial.

Subtemele romanului sunt problematica pământului și familia, iar lait motivul este timpul (ca și în opera eminesciană).

Acțiunea

Acțiunea primului volum este plasată în vara anului 1937, iar acțiunea celui de-al doilea volum surprinde o perioadă temporală vastă situată între 1938-1962.

Incipit

Incipitul prezintă locul și timpul petrecerii acțiunilor, respectiv “Câmpia Dunării, cu câțiva ani înaintea celui de-al doilea război mondial”, mai exact “începutul verii”. Motivul literar al timpului este văzut bivalent – răbdător – se pare că timpul avea cu oamenii nesfârșită răbdare” și grăbit de evenimente. Viața oamenilor era calmă și nu prezenta momentan conflicte mari. În continuare, se prezintă familia Moromete care se întorcea de la câmp (se prezintă monografia satului), “căruța”, “prispa casei”, “uneltele” muncii țărănești.

Conflicte

Un triplu conflict va destrăma familia lui Moromete.

Este mai întâi **dezacordul dintre tată și cei trei fii ai săi din prima căsătorie**, Paraschiv, Nilă și Achim, izvorât dintr-o modalitate diferită de a înțelege lumea și de a-i prețui valorile (pământul – banii).

Cel de-al doilea conflict izbucnește **între Moromete și Catrina**, soția lui Moromete. Acesta vânduse în timpul secetei un pogon din lotul soției, promițându-i, în schimb, trecerea casei pe numele ei, dar amâna îndeplinirea promisiunii. Nemulțumită, ea își găsește refugiul în biserică, dar în al doilea volum, Catrina îl părăsește pe Ilie, după ce află de propunerea făcută fiilor lui, la București.

Al treilea conflict se desfășoară **între Moromete și sora lui Guica**, care și-ar fi dorit ca fratele văduv să nu se recăsătorească. În felul acesta, ea ar fi rămas în casa fratelui să se ocupe de gospodărie și de creșterea copiilor, pentru a nu rămâne singură la bătrânețe. Faptul că Moromete se recăsătorise o determină să o cuprindă ura împotriva lui, pe care o transmite celor trei fii mai mari.

Un alt conflict secundar este acela **dintre Ilie Moromete și fiul cel mic, Niculae**. Copilul își dorește cu ardoare să meargă la școală, în timp ce tatăl, care trebuie să plătească taxele îl ironizează sau susține că învățătura nu aduce niciun “beneficiu”. Pentru a-și realiza dorința de a învăța, băiatul se desprinde treptat de familie.

Planuri narative

Acțiunea primului volum este structurată pe mai multe planuri narative.

În prim-plan se afla Moromeții, o familie numeroasă, măcinată de nemulțumiri mocnite. Țăran mijlocăș, Ilie Moromete încearcă să pastreze întreg, cu prețul unui trai modest, pământurile familiei sale, pentru a-le transmite apoi băieților. Fiii cei mari ai lui Ilie Moromete, Paraschiv, Nilă și Achim își doresc independența economică. Ei se simt nedreptățiți pentru că, după moartea mamei lor, Iliei Moromete s-a recăsătorit cu altă femeie, Catrina, și că are încă trei copii: Tita, Ilinca și Niculae. Îndemnați de sora lui Ilie, Maria Moromete, poreclită Guica, cei trei băieți pun la cale un plan distructiv.

Ei intenționează să plece la București fără știrea familiei pentru a-și face un rost. În acest scop, ei vor să ia oile cumpărate printr-un împrumut la bancă și al căror lapte constituie principala hrană a familiei și caii, indispensabili pentru munca la câmp. Prin vânzarea oilor și a cailor ar obține un capital pentru a începe viața la oraș. Datoria la bancă nefiind achitată, planul celor trei băieți cauzează o grea lovitură familiei. Achim îi propune tatălui să-l lase să plece cu oile la București, să le pască în marginea orașului și să vândă laptele și brânza la un preț mai bun în capitală.

Moromete se lasă convins de utilitatea acestui plan, amână achitarea datoriei la bancă și vinde o parte din lotul familiei pentru a-și putea plăti impozitul pe pământ (“foniciera”). Însă, Achim vinde oile la București și așteaptă venirea fraților. După amănările generate de refuzul lui Nilă de a-și lăsa tatăl singur în preajma secerișului, cei doi fug cu caii și o parte din zestrea surorilor. Moromete este nevoit să vândă din nou o parte din pământ pentru a-și reface gospodăria, pentru a plăti foncierea, rata la bancă și taxele de școlarizare ale lui Niculae, fiul cel mic.

Planurile secundare urmărește **existența altor familii** din satul Siliștea-Gumești, completează acțiunea romanului cu umătorele evenimente: boala lui Boțoghină, revolta țăranului sărac Țugurlan, familia chiaburului Tudor Bălosu, dragostea dintre Polina și Bircă, discuțiile din poiana lui Iocan, rolul instituțiilor și al autorităților în satul interbelic. De exemplu, cuplul Polina – Bircă reflectă tema iubirii și a căsătoriei care nu ține cont de constrângerile sociale.

Secvențe importante

Scena cinei este considerată “prima schiță a psihologiei Moromeților”. Descrierea cinei se realizează lent, prin acumularea detaliilor. Ceremonialul cinei pare a surprinde un moment din existența familiei tradiționale condusă de un tată autoritar, dar “semnele” din text dezvăluie adevăratele relații dintre membrii familiei. Ilie Moromete pare a domina o familie formată din copii proveniți din două căsătorii, învrăjbiți din cauza averii. Așezarea în jurul mesei sugerează evoluția ulterioară a conflictului, iminenta destrămare a familiei.

O altă secvență epică cu valoare simbolică este aceea a **tăierii salcâmului**. Ilie Moromete taie salcâmul pentru a achita datoriile familiei, fără a vinde pământ sau oi. Tăierea salcâmului, duminică în zori, în timp ce în cimitir femeile își plâng morții, prefigurează destrămarea familiei, prăbușirea satului tradițional, risipirea iluziilor lui Moromete. Odată distrus arborele sacru, lumea Moromeților își pierde sacralitatea, haosul se instalează treptat. Salcâmul reprezintă realitatea obiectivă a Moromeților, Realul, cel care dă sens și semnificație vieții lor în comunitatea din care fac parte, cel care-i deosebește de ceilalți și le dă un statut aparte. Real, realitate ultimă, opusă haosului, dezordinii și confuziei. Prin distrugerea lui, se distruge de fapt sufletul lui Ilie Moromete și se prefigurează destinul tragic al acestei familii.

Scenele în care sunt prezentate aspecte din viața colectivității se constituie într-o **adevărată monografie a satului tradițional: hora, călușul, întâlnirile duminicale din poiana lui Iocan, serbarea școlară, secerișul**.

Unul dintre cele mai ilustrative episoade pentru viața rurală este secerișul. Este înfățișată într-o manieră originală (prin înregistrarea și acumularea de detalii ale existenței familiale țăărănești - ceea ce face din Marin Preda mai degrabă un observator, un analist atent al vieții, în aspectele ei generale și caracteristice, decât un creator, precum a fost Liviu Rebreanu) o realitate arhetipală: mișcările, gesturile, pregătirea și plecarea la câmp se integrează unui ritual străvechi. Secerișul e trăit în același fel de întregul sat, într-un ceremonial mitic specific colectivității tradiționale.

Scrie, pe caiet, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Precizați când a fost scris romanul *Moromeții* de Marin Preda.
2. Identificați coordonatele spațiale și temporale ale romanului.
3. Enumerați membrii familiei Moromete.
4. Enumerați alte 4 personaje din roman decât cele din familia Moromete.
5. Care scenă din primul volum poate avea o interpretare simbolică? Care este această interpretare?
6. Imaginați-vă că sunteți Ilie Moromete. Explicați familiei poziția voastră în legătură cu plecarea lui Achim cu oile la București.
7. Precizează două evenimente petrecute în interiorul familiei Moromete, care îl fac pe Ilie să-și piardă liniștea sufletească și seninătatea.

Săptămâna a II-a

Scena cinei

Se dă textul:

”Cât ieșeau din iarnă și până aproape de sfântul Niculaie, Moromeții mâncau în tindă la o masă joasă și rotundă, așezați în jurul ei pe niște scăunele cât palma. Fără să se știe când, copiii se așezaseră cu vremea unul lângă altul, după fire și neam. Cei trei frați vitregi, Paraschiv, Nilă și Achim, stăteau spre partea dinafară a tindei, ca și când ar fi fost gata în orice clipă să se scoale de la masă și să plece afară. De cealaltă parte a mesei, lângă vatră, jumătate întoarsă spre străchinile și oalele cu mâncare de pe foc, stătea întotdeauna Catrina Moromete, mama vitregă a celor trei frați, iar lângă ea îi avea pe ai ei, pe Niculae, pe Ilinca și pe Tita, copii făcuți cu Moromete. Dar Catrina fusese și ea măritată înainte de a-l lua pe Moromete: bărbatul acesta îi murise în timpul războiului, dar nu pe front, fiindcă nu împlinise încă anii ca să fie luat militar, ci acasă de apă la plămâni; îi lăsase o fată (pe care Catrina o născu după moartea lui) și când plecă din casa socrilor n-o luă cu ea, o lăsă bătrânului Năfliu, bătului, cum îi spuneau cu toți, cu care însă Catrina nu se avea bine.

Moromete stătea parcă deasupra tuturor. Locul lui era pragul celei de-a doua odăi, de pe care el stăpânea cu privirea pe fiecare. Toți ceilalți stăteau umăr lângă umăr, înghesuiți, masa fiind prea mică. Moromete n-o mai schimbase de pe vremea primei lui căsătorii, deși numărul copiilor crescuse. El ședea bine pe pragul lui, putea să se miște în voie și de altfel nimănui nu-i trecuse prin cap că ar fi bine să se schimbe masa aceea joasă și plină de arsurile de la tigaie.

Paraschiv, Nilă și Achim nu erau din firea lor niște copii tăcuți, moi ori lipsiți de veselie. Totuși, ca totdeauna, ei se așezară la masă absenți, uitându-se în gol, oftând, parcă ar fi trebuit nu să mănânce, ci să ridice pietre de moară. Moromete se așeză și el pe prag, făcând în același timp câteva cruci repezi și închizând o clipă, evlavios, ochii. Niculae, care nu avea scaun, se așeză turcește pe pământ.

— Du-te, mă, și ia-ți o pernă, dosăditule, de câte ori să-ți spui? Că ăștia nu sunt în stare să facă măcar un scaun, zise femeia, uitându-se la cei trei care așteptau, tăcuți și plictisiți, mâncarea.

— Tu de ce nu faci? zise Achim, ai cărui ochi clipiră ascuțit, înfigându-se din golul în care erau pierduți mai înainte, în cei ai mamei vitrege.

Moromete, care tocmai își făcuse cruce, se uită la femeie cu gura căscată mirare.

— *Taci, fa, din gură, n-auzi?! zise el, apucând lingura de lemn între degete.*

— *N-auzi ce zice colțatul? răspunse femeia, ștergându-se de sudoare, fără să-i pese de privirea bărbatului.*

— *De ce colțat?! întrebă moale Paraschiv, apucând și el lingura într-un fel anumit, vrând să spună că vrea să mănânce mai repede.*

— *Taci, mă, din gură! zise și Nilă cu un glas și mai moale decât al fratelui, aproape șoptit. — N-auzi ce zice colțatul? răspunse femeia, ștergându-se de sudoare, fără să-i pese de privirea bărbatului.*

— *De ce colțat?! întrebă moale Paraschiv, apucând și el lingura într-un fel anumit, vrând să spună că vrea să mănânce mai repede.*

— *Taci, mă, din gură! zise și Nilă cu un glas și mai moale decât al fratelui, aproape șoptit.*

— *Cine vă întrece? răspunse Catrina. Așează-te masă, ridică-te masă. Abia se mișcă, abia se așează, cleaf-cleaf, parcă i-ai da să mănânce otravă.*

— *Pui, fa, mâncarea-aia o dată?! zise Moromete liniștit, dar în glas cu fire de amenințare. (...)*

— *Da' brânză nu e? șopti Niculae indignat, uitându-se la maică-sa.*

— *Du-te de-o ia din burta lui Duțulache! răspunse mama.*

— *Da' ce! Ce Duțulache? Mie să-mi dai brânză, zise iar Niculae, trântind lingura pe masă.*

— *Parcă spuneai că să le mănânce lupii de oi, îngână femeia mai moale, cu un glas nepăsător.*

— *Mănâncă, mă, acilea și nu te mai miorlăi, puturosule! Te găsi brâna. Când e, te uiți chiondărâș la ea, zise tatăl nepăsător și el, înghițind un duminicat mare.*

Niculae amuți. Pieptul i se ridică și coborî repede; buzele îi tremurară. Câteva clipe se uită la maică-sa. Femeia mânca cu gândurile în altă parte. Băiatul se uită atunci spre soră-sa Ilinca, dar fiecare mânca repede, însuflețit pe neașteptate, tăcut și parcă nemaisimțind pe cel de alături. Băiatul înghiți greu, se ridică de la masă și ieși afară. Aproape că nimeni nu-l luă în seamă.

— *Dacă mănânci, mi-ești ca un frate, Niculae, zise Achim batjocoritor, dacă nu mănânci, mi-ești ca doi.*

— *Să te ia naiba, izbucni băiatul hohotind și făcându-se nevăzut.*

Pe fața femeii trecu o umbră de durere auzind plânsul de afară al copilului.

— *De ce nu-l lași în pace Ilie? șopti ea, privindu-și bărbatul fără teamă. N-ajunge că îl trimeți ca vai de capul lui și rabdă de sete toată ziua cu oile? Îl mai faci și puturos. Voi vă duceți și munciți ca oamenii, vă mai odihniți, aveți apă, mâncați, și el, săracu, rabdă de sete toată ziua și aleargă după zăpăcita aia de Bisisica...”*

(*Moromeții*, Marin Preda)

Scrie, pe caiet, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Menționează sensul din text al secvenței: *cu care însă Catrina nu se avea bine.*
2. Transcrie patru termeni din câmpul semantic al familiei.
3. Caracterizează, pe baza textului dat și pe baza primului volum, care este relația dintre mamă și cei trei fii vitregi.
4. Identifică o trăsătură de caracter a personajului Ilie Moromete, având în vedere

următorul citat: „el stăpânea cu privirea pe fiecare”.

5. Precizează și exemplifică două modalități de caracterizare a celor trei fii ai lui Moromete din prima căsătorie.

6. Citește următorul fragment: *Cei trei frați vitregi, Paraschiv, Nilă și Achim stăteau spre partea dinafară a tindei, ca și când ar fi fost gata în orice clipă să se scoale de la masă și să plece afară.*

Ce poți deduce din notația naratorului cu privire la cei trei frați ?

7. Prezintă semnificația așezării la masă a membrilor familiei Moromete.

8. Identifică natura conflictului sugerat de fragmentul dat.

Conflictul desemnează un dezacord, o opoziție, o luptă între două sau mai multe personaje, reprezentând idei, convingeri, sentimente opuse. Conflictul textual poate fi dezvoltat pe două coordonate: conflict exterior (faptic), conflict interior (redarea implicației faptelor asupra conștiinței personajului).

Săptămâna a III-a

Scena tăierii salcâmului

Se dă textul:

„- Nilă, zise el, până răsare soarele trebuie să-l trântim la pământ! Hai, pune mâna pe secure!

- Salcâmul?! întrebă flăcăul uimit.

Toată lumea cunoștea acest salcâm. Copiii se urcau în el în fiecă primăvară și-i mâncau florile, iar în timpul iernii jucau mija, alegându-l ca loc de întâlnire. Toamna viroaga se umplea cu apă, iar în timpul iernii îngheța. Când erau mici, Paraschiv, Nilă și Achim curățau șanțul de zăpadă și gloduri și netezeau cea mai lungă gheață de prin împrejurimi. Lunecușul pornea de undeva din susul grădinii și se oprea la rădăcina copacului. În fiecare iarnă era aici o hărmălaie nemaipomenită. Ajungând la capătul ghețușului, vrând-nevrând, copiii îmbrățișau tulpina salcâmului, lipindu-și obrații înfierbântați de scoarța lui neagră și zgrunțuroasă. Primăvara, coroana uriașă a salcâmului atrăgea roiuri sălbatice de albine și Achim se cățara ambițios în vârful lui să le prindă. Salcâmul era curățat de crăci în fiecare an și creștea la loc mai bogat, și Nilă își dădu pălăria pe ceață și întrebă încă o dată:

- Salcâmul ăsta? De ce să-l tăiem? Cum o să-l tăiem? De ce?!...

- Într-adins, răspunse Moromete. Într-adins, Nilă îl tăiem, înțelegi? Așa, ca să se mire proștii! Pune mâna, nu te mai uita, că se face ziuă.

- Cum să se mire proștii?! întrebă Nilă supărat, neînțelegând, trecându-i pentru întâia oară prin cap că la urma-urmei tatăl lui ar putea să țină seama și de ceea ce gândește el, așa cum a fost seara trecută, când l-a întrebat ce să facă cu Achim.

Moromete se uită mirat la fiu, dar după aceea puse mâna pe secure și-i încercă tăișul.

- Vrei să știi în ce fel să se mire proștii? îl întrebă el. Să se uite și să se mire până li s-o apleca.

- Bine, dar nu e salcâmul nostru! mai protestă Nilă.

- Dar al cui e? întrebă tatăl, apucând securea de coadă.

-E al ga Măriei?! răspunse Nilă, crezând că totuși tatăl n-are să încerce să taie salcâmul. Și pe urmă, ziua n-avem timp? mai bombăni el nedumerit. Ce ți-a venit acum, cu noaptea în cap? Moromete nu-i răspunse. Începu să dea ocol salcâmului, căutând un anumit loc unde să înceapă a-l lovi. O clipă el

mai rămase gânditor, apoi deodată ridică securea și-o înfipse cu putere în coaja copacului. Din gât îi ieși un icnet adânc și lovitura țâșni de la rădăcina copacului, se lovi de uluci și se întoarse îndărăt, făcând să răsunе viroaga. Nilă apucă și el securea în mâini și trecu de cealaltă parte a tulpinei.

- Și cui îl dai? mai întrebă el.

- Ȑstuia, răspunse Moromete arătând spre grădina lui Bălosu. Amândoi începură apoi să izbească tăcuți și nu se opriră decât după un timp îndelungat. În amândouă părțile făcuseră în salcâm câte o tăietură adâncă și albă. Începură să izbească din nou și așchiile săreau acum, mai mărunț, uneori zbârnâind în aer. În curând ele înconjurară locul într-o roată înălbită. Începuse să se lumineze. În cimitir vaietul femeilor contenise dar nu de tot, se mai auzea un murmur nelămurit, chemări șoptite și tainice. O femeie încă bocea și părea să nu mai termine litania ei veche. Dar Moromete și Nilă nu mai auzeau. Ei loveau de la o vreme mai încet, mai chibzuit, uneori scormonind cu securea în lovituri mici, căutând parcă viața salcâmului falnic în vreo vână care se ascundea de secure. Cu toate că pătrunseseră în el adânc, din amândouă părțile, copacul stătea drept și liniștit, nici o frunză nu i se mișca. Deodată, niște aripi pâlpairă undeva într-un prun și încă o dată un cocoș cântă prelung. Când sfârși, în clipa următoare, satul răsună a doua oară ca o alarmă nesfârșită de glasurile celorlalți cocoși.

Moromete se opri, se șterse de nădușeală și lăsă securea jos:

- Ajunge Nilă, dă-te la o parte, zise el gâfâind. Du-te de adu caii. Vânos a mai fost!...

- De ce să aduc caii? întrebă Nilă.

- Adu, mă, caii și ștreangurile și nu mai tot întreba. Ce tot întrebi? Mai stai și tu locului și mai gândește-te când întrebi. Știi tu încotro cade salcâmul? Dacă se lasă peste pruni, sau dincoace în grădina ăstuia a lui Geacă și-i prăpădește răsadurile, ce faci?

Flăcăul se șterse de sudoare și plecă. Moromete se așeză pe așchii, uitându-se oftând în urma fiului:

- Umblă încet, vezi să nu-i scoli p-ăia! îi spuse. Peste câțva timp, flăcăul se întoarse cu caii.

„N-am spus eu?” reflectă Moromete din nou, ridicându-se de pe așchii și vorbind apoi tare:

- Unde vii, mă, cu ei, Nilă? îl întrebă batjocoritor.

- Cum unde viu? răspunse Nilă, nedumerit.

- Adică da! exclamă Moromete. Treci cu ei încoa să cadă salcâmul pe ei.

Nilă opri caii și rămase tăcut, neștiind ce să mai facă. Apoi pricepu, întoarse caii, le prinse răscrucile de ștreanguri, legă frânghia și porni cu ea spre tatăl său.

- Poți să te urci? întrebă Moromete. Urcă-te până spre vârș, nu-ți fie frică, n-o să cadă cu tine.

Moromete îl scruta posomorât. „Ce băiat greu de cap, uite la el că i-e frică să se urce, nu-și dă seama că salcâmul n-a fost tăiat atât de tare la rădăcină să nu se mai poată lega apoi frânghia de vârșul lui.”

- Dacă vezi că se mișcă, săi și tu jos de-acolo, mai spuse Moromete batjocoritor.

Nilă nu răspunse la această batjocură, se urcă tăcut până spre vârș, nu se mai vedea pe chipul lui dacă înțelesese sau nu că n-avea de ce să se teamă și oricum dacă, totuși, se temea, soluția cu săritul jos tocmai de-acolo din vârșul copacului nu era în nici un caz cea potrivită. Legă frânghia și se dăduse jos. Moromete se apropiase de cai și măsura din ochi lungimea frânghiei cu aceea a salcâmului. Bombăni ceva, apoi trase caii spre partea din spatele casei, încotro trebuia să cadă copacul.

- Gata, Nilă? întrebă el în șoaptă.

- Gata! răspunse flăcăul.

- Treci lângă cai și când vezi că începe să se aplece, ai grijă să-i mâi, că mi se pare că frânghia e mai scurtă decât salcâmul.

Se alăturară amândoi într-o parte și alta a cailor, apoi Moromete urlă pe neașteptate, lung și răgușit, ca și când l-ar fi ars cineva cu fierul roșit:

- Haidaaa!...

Speriați, caii zvâcniră, vrând s-o ia la goană, frânghia se întinse ca o coardă și urlletului omului îi urmă un pâraie ascuțit care spintecă dimineața ca un trăsnet.

- La o parte! strigă Moromete, biciuind caii.

Din înălțimea lui, salcâmul se clătină, se împotrivi, bălăbănindu-se câteva clipe, ca și când n-ar fi vrut să părăsească cerul, apoi deodată porni spre pământ, stârnind liniștea dimineții ca o vijelie; se prăbuși și îmbrățișa grădina cu un zgomot asurzitor. Văile clocotiră și toți câinii de prin împrejurimi începură să latre.

După aceea se făcu tăcere. Se luminase de tot și printre șirul de sălcii se vedeau chiar cum sclipesc câteva raze roșii de soare.

Câtva timp, cei doi rămăseseră încremeniți, uitându-se la salcâmul doborât, neștiind parcă ce mai aveau de făcut. Dușulache ieșise din gaura lui făcută sub șira de paie și se uita peste grădină, parcă nedumerit și el. Numai caii stăteau tăcuți, nepăsători, cu buzele lăsate în jos.

- Ei, acuma ce-ai rămas cu capul între urechi?! se miră Moromete, călcând încet printre crăcile salcâmului. Desfă caii și bagă-i în grajd...

Salcâmul tăiat străjuia însă prin înălțimea și coroana lui stufoasă toată partea aceea a satului; acum totul se făcuse mic. Grădina, caii, Moromete însuși, arătau bicisnici. Cerul deschis și câmpia năpădeau împrejurimile.

- Bine, Ilie, de ce-ai tăiat salcâmul? se auzi de pe poteca viroagei un glas neliniștit.

Era mama, care venea de la cimitir prin fundul grădinii. De braț avea un coșuleț alb din care împărțise colaci pentru morți. În poarta grădinii ieșiseră Paraschiv și Achim descinși și în izmene. Tita, Ilinca și Niculae se uitau și ei încremeniți de după gard.

- De ce-ai tăiat salcâmul, tată? Ce ți-a venit? întrebă Tita.

- Ce făcuși, Moromete? se auzi un glas de după gardul din față.

- Bine, Moromete, alt salcâm nu găseai să tai? exclamă cineva din fundul grădinii.

În tăcerea care se lăsă, o fetiță strigă și ea parcă speriată:

- Nea Pațanghele, de ce-ai tăiat salcâmul?

Era porecla lui Moromete și se pare că fetița era foarte supărată de îndrăznise să vorbească așa.

- Când ți-oi da eu un pațanghel n-ai să-l poți duce, îi răspunse Moromete. Și voi ce vreți? se răsti apoi la cei care se uitau de după garduri.

Între timp, Paraschiv și Achim se apropiaseră și se uitau peste trupul salcâmului într-un anumit fel, parcă ar fi fost vorba de-un animal bolnav care fusese ucis.”

(Morometii, Marin Preda)

Scrie, pe caiet, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Menționează patru accepții diferite pe care le are salcâmul pentru personajele romanului, făcând referire numai la secvențele citate.

2. Prezintă rolul și semnificațiile pe care le au următoarele imagini auditive „vaietul femeilor”, „loveau de la o vreme mai încet” și „un cocoș cânta prelung”.

3. Corelează etapele prăbușirii salcâmului cu cele ale destinului lui Moromete. Vei avea în vedere doar secvențele următoare: „Din înălțimea lui, salcâmul se clătină, se împotrivi, bălăbănindu-se câteva clipe, ca și când n-ar fi vrut să părăsească cerul, apoi deodată porni spre

pământ, stârnind liniștea dimineții ca o vijelie; se prăbuși și îmbrățișa grădina cu un zgomot asurzitor. Văile clocotiră și toți câinii de prin împrejurimi începură să latre.”

4. Explică reacția personajelor la tăierea salcâmului, alegând patru exemple diferite.
5. Comentează, într-un text de aproximativ 10 rânduri, secvența următoare: „se uitau peste trupul salcâmului într-un anumit fel, parcă ar fi fost vorba de-un animal bolnav care fusese ucis”

Săptămâna a IV-a

Scena întâlnirii din poiana lui Iocan

Se dă textul:

”Se apropiau de fierarie și Moromete fu întâmpinat de departe cu exclamatii. Iocan abia deschisese și poiana era plină. Unii stateau în picioare, alții pe niste butuci vechi, aduși acolo cine știe de când și tociti de sedere, toți galagiosi și parca nerabdători. Dar Moromete nu-i lua în seamă, nu se grăbi să se duca la ei. Se opri din nou pe o podisca, îl parasi pe Dumitru lui Nae și intra în curtea cuiva. Abia peste o jumătate de ceas iese de acolo. Era ras proaspăt.

- Ce e, mă, ce v-ați adunat aicea? ! se mira apoi când ajunse în poiana fierariei. Buna dimineata!

I se răspunse din câteva parti și cineva, văzându-i secerile, îi spuse să se grăbească fiindcă îi rămâne griul pe câmp.

- Pai de ce, Iordane, n-o să te chem pe tine să mi-1 seceri tu? Erau foarte veseli și parca nici nu se auzeau unii pe alții...

Cocosila scoase dintr-o despartitura a chimirului un pachet de regie nedesfacut, se așeză nepăsător pe un butuc și începu să-și răsucească, o țigare. Moromete se lasă pe vine și își făcu și el din pachetul lui Cocosila, după care întinse mâna și trase încet de sub aceiași chimir “Dimineata”. Ziarul nu era întreg, dar Cocosila avusese grija să-i aducă lui Moromete paginile cu stiri politice și cu dezbaterile.

- Ascultă, Moromete? Nu mai citi, lasă că-am citit eu înaintea ta și sunt deștept, ascultă aici la mine...

- Hai, Moromete,... dadu cineva glas nerabdării tuturor. Hai, da-i drumul! De fapt Moromete întârziea că un școlar care nu e sigur pe el; citea întâi în gînd. - Auziți ce zice regele! spuse el și îndată se făcu tăcere deplină. Auziți ce zice Majestatea sa, adăuga rotunjind mîeros pe “majestatea sa”...

Marele congres agvicol Discursul Majestatii sale Regelui

Domnilor, am fost informat că congresul dumneavoastră este un congres de specialiști, agronomi și ingineri. Iau cuvîntul aici că unul interesat în chestiunile pe care le dezbateți și care am chiar oarecare experiență. Mi-ar fi plăcut poate ca acest congres să fie un congres al “gospodarilor” pentru că, după mine, specialiștii noștri sunt încă departe de a fi gospodari: Știu acest lucru, pentru că agricultura m-a pasionat... Domnilor, a devenit o lozinca să se spună la noi că agricultura este ocupațiunea principală a românilor, am spus-o și eu, dar din nenorocire, dacă este ocupațiunea manuală principală a românului, nu este totdeauna și ocupațiunea lui mintală...

Moromete se opri și rămase cu privirea tinta, în ziar. Tăcerea continua.

- Hehe! izbucni pe neasteptate Dumitru lui Nae și râsul sau gălgâi puternic și lenes mai departe. He, he, he, ia uitali-va cum a ramas Moromete.

- Adica, se rasuci Moromete spre Cocosila, lasând pentru moment ziarul la o parte, adica ocupatiunea ta mintala, Cocosila, e la alte prostii!

Cocosila nu raspunse, se uita invidios la Moromete care stia sa gaseasca in ziar astfel de lucruri.

- Primul agricultor o fi mergând si el la plug? dadu Dumitru lui Nae tonul comentariilor.

- Merge, de ce sa nu mearga! zise Iocan. Când se desprimavareaza iese cu plugul din curtea palatului si se duce si el la arat.

- O fi avind pamânt? se interesa cineva.

- Are! afirma Cocosila. Are asa, cam vreun lot si jumătate!...

- Nu cred, se indoi cineva. Are mai mult, ca trebuie sa-1 tina si pe ala micu, pe Mihai... Trebuie sa-i dea sa manânce.

- Esti prost! Reflecta Cocosila. Ala micu are lotul lui de la ma-sa!

- In fine! incheie Moromete aceste scurte observatii si apuca din.nou ziarul in mâna.”

(*Morometii*, Marin Preda)

Scrie, pe caiet, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe :

1. Când avea loc întâlnirea de la fierăria lui Iocan?
2. Ce se întâmpla de obicei la aceste întâlniri?
3. Ce rol aveau Moromete și Cocosilă în aceste întâlniri?
4. Cum este primit Moromete de către cei adunați deja la fierăria lui Iocan?
5. Cum este prezentat Cocosilă în fragment? Faceți o scurtă caracterizare.
6. Cum sunt prezentați ceilalți țărani? (vezi detaliul îmbrăcăminte).
7. Cum sunt grupați țărani la fierăria lui Iocan?
8. Ce articol din ziar este comentat de țărani? (Despre ce era vorba în articol?).
9. Identificați metafora care există în articolul citit de țărani, apoi urmărind comentariile țăranilor arătați cum interpretează ei metafora.

Săptămâna a V-a

Scena fonciirei

Se dă textul:

”- Catrino, ia, fă, secerile astea!

- Paraschive, nu vezi că furca aia stă acolo lângă gard de cinci săptămâni? Ia-o de acolo și bag-o în șopron ! Ar putea să stea acolo până o rugini , până te-ai înțepa în ea și tot n-ai s-o ridici!... Moromete mai rămase câteva clipe cu spatele întors spre cei doi de pe prispă, apoi deodată se răsuci pe călcâie și strigă:

- *N-am!*

- *Asta mi-o cânti dumneata, nea Ilie, de când te știu eu, zise agentul tăios, fără să se mire.*

Moromete se apropie de prispă tăcut. Acum se uita în altă parte, întocmai ca și când n-ar fi auzit nimic.....

- *Dă-mi, mă, o țigare! Omul își scoase tabachera și i-o întinse.*

- *Foncierea pământului, lot Moromete, trei mii lei, lot Catrina două mii opt sute șazeci și trei.*

Nu e cine știe ce! Hai mai repede , că până la prânz mai am de încasat.

- *Catrino, Tito, care ești în tindă ; dă-mi un foc !*

- *Hai , nea Ilie, hai , nea Ilie ! se grăbi Jupuitu, pocnind încuietoarea genții.*

- *Păi nu ți-am spus că nu am ! Ce să-ți fac eu dacă n-am? N-am!*

- *Plătește, Moromete! strigă agentul înfuriat.*

- *De ce nu vrei să înțelegi că nu am? ...*

- *Ia ici o mie de lei, și mai încolo așa, mai discutăm noi! Ce crezi că noi fătăm bani?..... ”*

Scrie, pe caiet, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe :

1. Credeți că Jupuitu procedează corect atunci când insistă? Argumentați.
2. Ce mod de expunere predomină în această scenă?
3. Ce modalități de caracterizare a personajului principal, Ilie Moromete, sunt prezente în acest fragment?
4. Precizați trei trăsături ale personajului principal pe baza fragmentului citat.

Săptămâna a VI-a

Cerințe:

- Transcrie aceste informații pe caietul de limba și literatura română.
- Recitește-le, pentru a le înțelege.
- Rezolvă sarcinile care urmează, folosind informațiile studiate.

TEMA IUBIRII

Romeo și Julieta

De William Shakespeare

Prezentarea acțiunii:

Famiile Montague și Capulet sunt două familii importante din Verona, care își poartă o dușmănie veche de generații.

Romeo, fiul contelui Montague, este îndrăgostit de o tânără, Rosalina, dar este trist deoarece aceasta nu răspunde sentimentelor lui.

Pentru a-l face să treacă peste dezamăgirea suferită, Mercutio și Benvolio îl duc pe Romeo la un bal al familiei Capulet, unde acesta o zărește pe Julieta. Fiind fascinat de frumusețea acesteia, băiatul intră în vorbă cu ea, iar înainte de plecare o sărută, cei doi îndrăgostindu-se unul de celălalt. Cei doi află despre originea partenerului și se autocondamnă pentru fapta făcută, însă niciunul nu dă totuși înapoi.

Seara, tânărul Romeo pătrunde în grădina familiei Capulet și vorbește cu Julieta, care iese la balconul camerei sale (celebra scenă a balconului).

A doua zi, cei doi se căsătoresc în chilia călugărului Lorenzo și, la nici o oră după fericitul eveniment, se stârnește o luptă între servitorii celor două familii. Romeo nu dorește să lupte, însă Tybalt, vărul Julietei, îi ucide prietenul, pe Mercutio, iar atunci la rândul său, drept răzbunare, Romeo îl omoară pe Tybalt și fuge pentru a nu fi pedepsit. Aflându-se întreaga poveste, Romeo este surghiunit de către ducele Veronei, iar Julieta plânge la aflarea veștii. Mai mult, părinții ei îi impun să se mărite cu tânărul Paris, iar pentru a evita acest lucru bea o licoare primită de la părintele Lorenzo pentru a părea moartă timp de 24 de ore.

Vestea despre presupusa moarte a Julietei ajunge și la Romeo care, resemnat, își cumpără otravă, se întoarce în oraș și intră în mormântul familiei Capulet. Acolo îl găsește pe Paris, se ducează cu acesta și îl ucide iar apoi bea otrava și moare și el.

Când se trezește, Julieta îi vede pe Romeo și pe Paris morți lângă ea și, deși este îndemnată de părintele Lorenzo să plece de acolo, fata rămâne și se înjunghie cu pumnalul lui Romeo.

În scenă apare ducele Veronei împreună cu membrii celor două familii iar în urma povestirii întâmplărilor lui Romeo și ale Julietei de către părintele Lorenzo, și după ce sunt muștrați de către duce, familia Capulet și familia Montague se împacă.

Puteți viziona această piesă cu subtitrare la următorul link:

<https://www.youtube.com/watch?v=nbg-eLQ4oys>

sau o puteți audia aici:

https://www.youtube.com/watch?v=kt-E_wSePG0

Scrie, pe caiet, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele întrebări:

1. Unde se petrece acțiunea operei și care sunt numele celor două familii învrăjbite?
2. Din ce cauză suferă Romeo la începutul operei? Cine i-a provocat acea suferință și cum îi trece?
3. Câți ani are Julieta? Cum și unde îl cunoaște ea pe Romeo? Ce se întâmplă între ei când se cunosc?
4. Unde are loc următoarea întâlnire dintre Romeo și Julieta și ce-și spun unul altuia?
5. Cine este Lorenzo? Cum îi ajută el pe Romeo și pe Julieta și de ce? Ce se petrece în chilia lui între cei doi tineri?
6. Cine era Tybalt? Dar Mercutio? Ce întâmplă între aceștia și de ce?
7. De ce îl ucide Romeo pe Tybalt? Cum este pedepsit el? Cum reacționează Julieta când află ce s-a întâmplat?
8. Cine o cere pe Julieta de soție de la tatăl ei? Care e părerea părinților fetei?
9. Ce o sfătuiește Lorenzo pe Julieta să facă, pentru a evita căsătoria dorită de părinții ei? Ce se întâmplă cu fata? Unde este dusă ea?
10. Ce veste ajunge la urechile lui Romeo?
11. Când ajunge Romeo la Julieta? Pe cine află el acolo? Ce se întâmplă între el și acea persoană?

12. De ce vrea Romeo să moară? Ce face el pentru a muri? Ce se întâmplă cu Julieta după ce Romeo moare?
13. Ce se întâmplă cu cele două familii în final? Cine lămurește misterul morții lui Romeo și a Juliei?
14. Pe cine acuză ducele Veronei pentru moartea celor doi?
15. Ce promit ei că vor face de dragul copiilor lor?

Săptămâna a VII-a

Cerințe:

- Transcrie aceste informații pe caietul de limba și literatura română.
- Recitește-le, pentru a le înțelege.
- Rezolvă sarcinile care urmează, folosind informațiile studiate.

GENUL DRAMATIC

1. Definiție

Genul dramatic reprezintă totalitatea operelor literare în care conținutul de idei și sensul operei sunt evidențiate prin jocul actorilor care întruchipează personajele pe o scenă în fața spectatorilor.

2. Caracteristici:

- Acțiunea este redusă la o durată reprezentabilă pe scenă;
- Acțiunea se dezvoltă organic și unitar;
- Autorul nu intervine direct în text decât prin intermediul **didascaliilor (indicații scenice)**;
- În structura textului dramatic se întâlnesc atât elemente epice, cât și lirice;
- Principalele moduri de expunere sunt **dialogul și monologul** dramatic;
- Textul este împărțit în **acte și scene**;
- Existența unui **conflict** puternic între personaje;
- Personajele sunt numeroase, acțiunea concentrându-se asupra **protagoniștilor** (personajele principale);
- Conținutul de idei și sensurile operei sunt puse în evidență prin jocul actorilor, efecte vizuale, scenice;
- **Incipitul** introduce cititorul direct în miezul faptelor;
- **Finalul** are efectul de a menit surprinde sau de a impresiona.

Subiectul este reprezentat de succesiunea și îmbinarea acțiunilor într-o piesă de teatru. Acesta cuprinde mai multe momente care în operele clasice se succedă într-o ordine bine stabilită:

- **expozițiunea** (are rolul de a-i crea spectatorului o imagine completă a circumstanțelor acțiunii ce urmează să se deruleze);
- **peripeția** (unul sau mai multe evenimente cheie);
- **deznodământul** (repune într-o ordine nouă elementele situației inițiale).

Acțiunea dramatică – reprezintă o suită de evenimente prezentate pe o scenă care permit trecerea de la o situație inițială la una finală printr-o întreagă serie de medieri.

Conflictul – constă în existența a 2 sau mai multor forțe opuse.

Compoziția presupune structurarea acțiunii în **acte și scene**.

- a) **Actele** sunt diviziuni care structurează subiectul reprezentând etape ale desfășurării acțiunii, diferențiate în funcție de timp și spațiu.
- b) **Scenele** reprezintă diviziuni ale actelor, determinate de intrările sau ieșirile personajelor.

Personajul – în dramaturgie contactul cu personajul este imediat. Pentru o mai bună înțelegere a personajului de către spectator se apelează la anumite particularități comportamentale și de limbaj. Numele personajului constituie un mijloc de particularizare a eroului. Defectele de limbaj devin mărci specifice. De multe ori, vocea personajelor ilustrează concepții ale autorului.

Didascaliile (indicațiile scenice) - reprezintă un text de regie ce cuprinde toate indicațiile date de autor celor însărcinați să realizeze reprezentarea scenică a textului.

- Un suport pentru cititor, care-i permite să construiască imaginar o scenă de teatru.

Monologul și dialogul – sunt moduri de construcție a operei dramatice.

- a) **Dialogul** – este o formă de comunicare între două sau mai multe persoane care își transmit informațiile cu diverse scopuri. **Replica** este intervenția în dialog a unui participant.
- b) **Monologul** – este replica de dimensiuni ample emisă de un personaj. Acesta cunoaște 2 forme: **adresat și interior**.

Se dă textul:

Actul II

Scena a II-a

Livada Capuleților, Romeo și Julieta

ROMEO (*Julieta se arată sus*)

„De răni nu-i pasă celui care-i teafăr ?

Dar taci ! Ce strălucește –acolo oare ?

Sunt zorile, și Julieta-i soare.

Răsați, o soare sfânt, ucide luna,

N-o vezi ce palidă-i acuma , nebuna?

E galbenă de ciudă și-i geloasă

Că, tu, care-i slujești de preoteasă

O-ntreci prin farmec...

(.....)

ROMEO: *O! De-ar putea sa stie cât mi-e draga!*

Vorbeste... Cine poate s-o-înțeleaga?

Doar ochii ei vorbesc...

Cum as putea să fiu, prin bezna, înteles de ea?

M-am înșelat! Nu mie mi-a vorbit:

Pe sfânta bolta-acum au stralucit,

*Doi astri care i-au cersit privirea
Și-i urmaresc, sub bolta, stralucirea.
Ce-ar fi de-ar fi în ceruri ochii ei,
Iar astrii, cu cerestile scânteii,
În mintea ei culcusul si l-ar face? Nu!
Stelelor, fireste, nu le-ar place,
Caci le-ar întrece mândra stralucire,
Cum soarele, cu-aprinsa lui lucire,
Ar lumina-o păsările-îndată,
Crezând ca este ziua pe pamânt
Și-ar înalta spre ceruri cântul sfânt!
Îsi sprijina obrazu-încet pe mână!
Pe mâna ei, duioasa mea stapâna!
De ce nu-i sunt mănușă, ca-în extaz
Să-i pot atinge fragedu-i obraz!
JULIETA:Vai!
ROMEO:Ah! Începe-acuma sa vorbeasca!
Vorbeste, o, faptura îngereasca!
Plutesti sub bolta, sol înaripat
Al cerului de îngeri fermecat.
Îti urmaresc vampaia muritorii
Și cred ca-întreci în stralucire zorii.
Prin nouri scânteiază sfântu-ti duh si stralucește, fraged, în vazduh!
JULIETA:Romeo! O! Romeo! Cum de esti Romeo?
N-ai putea sa te lipsești
De numele purtat de scumpu-ti tata?
Sa-mi juri ca ma iubesti! si, fermecata,
Nu vreau sa fiu o Capulet, o! Jur!
ROMEO:O! Pentru tine-as vrea sa fiu sperjur!
S-o mai ascult? Sau poate sa-i vorbesc?
JULIETA:Doar numele, sa stii, eu ti-l urasc.
De n-ai mai fi Montague, tu ai fi
Acel ce esti, si vesnic te-as iubi.
Ce este un Montague? Doar un nume!
Un trup pe care, cu amaraciune,
Se cade sa-l urasc. De-l vei schimba,
Cât de usor mi-ar fi sa fiu a ta!
Un nume, doar!
Un trandafir, oricum i-ai spune-ți da acelasi scump parfum,
De nu ai fi Montague, si-ai fi Romeo, cât de mult te-as îndrăgi.
Ai fi atunci, cum esti, desavârsit,
De-un nume necurat de-ai fi lipsit.
De numele-ti nimica nu te leaga,
Azvârle-l, si voi fi a ta, întreaga!*

Scrie, pe caiet, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Argumentează apartenența textului dat la genul dramatic.
2. Precizează numele autorului, titlul și tema piesei.
3. Fă rezumatul textului până la momentul citat.
4. Din care scenă importantă face parte textul dat?
5. Comentează în 5-10 rânduri ideile din fragmentul subliniat, făcând referire și la mijloacele artistice de realizare.
6. Exprimă un punct de vedere argumentat, în 15 - 20 de rânduri, despre puterea iubirii, pornind de la ideea identificată în următoarea afirmație: „*Ceea ce a fost clădit cu iubire nu poate fi doborât niciodată*”. (Mircea Florian, *Arta de a suferi*)

Săptămâna a VIII-a

Cerințe:

- Transcrie aceste informații pe caietul de limba și literatura română.
- Recitește-le, pentru a le înțelege.
- Rezolvă sarcinile care urmează, folosind informațiile studiate.

Vorbirea directă – vorbirea indirectă

Vorbirea directă:

1. Vorbirea directă presupune transpunerea întocmai a cuvintelor celui care vorbește, aducând în prim-plan pe vorbitor și redând exact vorbirea acestuia.
2. În vorbirea directă, pentru reproducerea vorbirii unui personaj, ne folosim de verbe de declarație: a zice, a spune, a țipa, a murmura, a striga.
3. După verbele de declarație se utilizează două puncte [:]
4. Înaintea textului reprodus se utilizează linia de dialog [—]
5. Verbul de declarație se poate afla și la sfârșitul sau în interiorul unei propoziții din comunicarea reprodusă.
6. Uneori, întreaga replică este pusă între ghilimele, fără linia de dialog.
7. În alte situații, verbele de declarație lipsesc, acest procedeu dinamizând acțiunea.
8. În comunicare, verbele și pronumele sunt folosite la toate persoanele.

Exemplu:

„– Mamă, nu e așa că o să mă fac bine? Nu e așa c-o să merg și eu să-mi arăți cetăți mari și râuri și marea?

– Da, mamă, răspundea prepelița, silindu-se să nu plângă.”

(Ioan Al.Brătescu-Voinești)

Vorbirea indirectă:

1. Vorbirea indirectă presupune reproducerea sub forma povestirii a celor exprimate de cineva.
2. În vorbirea indirectă nu există posibilitatea dialogului și a citării.
3. Este acceptată doar folosirea persoanei a III-a.
4. Nu sunt admise propozițiile după care utilizăm semnul întrebării și nici verbele care arată o poruncă.

5. Și în vorbirea indirectă apar verbele de declarație urmate, de obicei, de cuvintele că, să și o propoziție secundară.

6. Sunt folosite doar propoziții enunțative (la sfârșitul cărora se pune punctul).

7. Există posibilitatea utilizării tuturor modurilor verbului.

Exemplu:

„Și a pus părintele pravilă și a zis că în toată sâmbăta să se procitească băieții și fetele, adică să asculte dascălul pe fiecare de tot ce-a învățat peste săptămână.”

(Ion Creangă)

1. a) Transformă următorul text dialogat în texte narative, precizând schimbările care au intervenit în transformare.

”BENVOLIO: Mercurio-a murit la datorie.

Viteazu-i suflet de la noi plecând

A parasit pamântul prea curând.

ROMEO: Ce zile triste și nefericite!

și cele ce-or urma sunt mai cumplite!

(REINTRA TYBALT)

BENVOLIO: Se-întoarce Tybalt, astfel cum i-e scris!

ROMEO: Mi-ai spus nemernic, Tybalt, tocmai când

Mercurio, cu sufletul lui blând,

Pluteste peste capetele noastre,

În drumul lui spre cerurile-albastre.”

b) Subliniați în textul narativ obținut:

-verbele de spunere;

-elementele de relație prin care se leagă verbul de cuvintele rostite de personaj;

-verbele și pronumele trecute de la persoana I sau a II-a la persoana a III-a:

2. Transformă următorul text narativ în text dialogat, precizând schimbările care au intervenit în transformare.

”Regina Mab în fiecare noapte

Cutreiera prin mintile-adormite,

Și-i face să viseze la iubite

Pe totîndragostitii de pe lume.

Iar pe curteni încearca să-i îndrume

Să facă plecaciuni cât mai plecate.

Pe la judecatori, să le arate

Cum și-în ce chip să se îmbogățească

Toti cei din tagma judecatorească.

Adesea ea colinda pe la fete,

Le-îndeamna-în vis să fie mai cochete.”

Săptămânile a VIII-a, a IX-a

Cerințe:

- Transcrie aceste informații pe caietul de limba și literatura română.
- Recitește-le, pentru a le înțelege.
- Rezolvă sarcinile care urmează, folosind informațiile studiate.

Noțiuni de teorie a literaturii Genul liric

Genul liric este totalitatea operelor literare în care autorul își exprimă gândurile și sentimentele în mod direct, într-un limbaj expresiv, apelând la numeroase procedee artistice (imagini artistice și figuri de stil).

Trăsături:

- modurile de expunere specifice sunt descrierea și monologul liric;
- în text sunt prezente **mărcile lexico-gramaticale ale eului liric (pronume și verbe la persoana I sau a II-a, singular sau plural, interjecții, verbe la modul imperativ)**;
- vocea eului liric exprimă o confesiune;
- utilizarea numeroaselor procedee artistice: imagini artistice (vizuale, auditive, dinamice, olfactive) și figuri de stil (epitete, metafore, comparații etc.)

Structura operei lirice

Reprezintă organizarea acestora din părțile constitutive aflate atât în relații de interdependență unele cu altele, cât și cu ansamblul creației.

Structura operei lirice presupune următoarele elemente: **tema, motivele, ideea, subiectul, modurile de expunere folosite, realizarea stilistică, elementele de prozodie (versificație).**

Tema unei opere reprezintă aspectul de maximă generalitate pe care îl surprinde scriitorul prin transfigurarea realității.

Exemple de teme majore ale literaturii: natura, dragostea, patriotismul, destinul uman, istoria, războiul, condiția geniului, nașterea universului etc., ele cuprinzând problemele fundamentale ale individului și ale societății.

Motivul este subordonat temei și se referă la un aspect particular surprins de autor, este o noțiune cu valoare simbolică.

Exemple : motive acvatice (izvorul, lacul, marea, ploaia, lacrima ; apa vie/apa moartă ; zăpada), motivul focului, al pietrei (prețioase), motive vegetale (iarba ; motive florale : floarea albastră, crinul, trandafirul... ; arborele sacru : teiul, salcâmul, bradul, gorunul...) ; motive terestre (codrul, grădina, muntele, dealul), motive astrale (steaua, luceafărul, luna, soarele, norul) ; motivul obiectelor fermecate (paloșul fermecat, armura tatălui, oglinda, peria, basmaua...) obiecte simbolice (*cartea*-simbol cultural, *treapta*-simbol ascensiv, *oglinda*-simbol al reflectării în conștiință, *cheia*-accesul, calea, soluția, *lacătul*-

interdicția, *masca*-aparența, jocul, rolul, *plugul*-munca, *ochiul*-cunoașterea prin contemplare, *buzele*-rostirea, cunoaștere prin cuvânt, sărut, *inima*-iubirea).

Ideea unei opere se referă la atitudinea scriitorului față de tema abordată, este o stare, un sentiment.

Exemplu: regretul, nostalgia privind trecerea timpului.

Figurile de stil

Figurile de stil sunt procedee utilizate pentru a crește expresivitatea unui text.

EPITETUL

Este figura de stil care constă în determinarea unui substantiv sau a unui verb printr-un adjectiv sau adverb, **evidențiind însușiri deosebite ale obiectului sau ale acțiunii**.

Epitetul ornant: „S-a dus zăpada albă de pe întinsul țării...” (Vasile Alecsandri – Sfârșitul iernei...)

„Dumbrava cea **verde** pe mal
Se-oglinde în **umedul** val...”

(Mihai Eminescu – *Frumoasă-i...*)

Epitete ale substantivului:

„... se ridică departe într-un pisc **prăpăstios**, în vârful căruia săgeata spre cer un brad **vechi**, care vestea cel întâi, printr-un șuiet **adânc**, sosirea vânturilor.”

(Mihail Sadoveanu – *În pădurea Pietrișorului*)

Epitete ale verbului: „... îmi pare că ochii tăi, **adâncii**, sunt izvorul din care **tainic** curge noaptea peste văi...”

(Lucian Blaga – *Izvorul nopții*)

COMPARAȚIA

Este figura de stil cu ajutorul căreia se exprimă un raport de asemănare între două obiecte, persoane sau acțiuni, cu scopul de a evidenția sau de a evoca unul dintre termeni.

„Pe un deal răsare **luna**, **ca o vatră de jărat**.”

(Mihai Eminescu – *Călin (file din poveste)*)

„Frumos e **câmpul ce se-ntinde ca și o mare de verdeață**...”

(Alexandru Macedonski – *Pădurea*)

METAFORA

Este figura de stil prin care se înlocuiește un termen cu un altul, pe baza unor însușiri comune (sau a unei comparații subînțelese).

„Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă
Prin care trece, albă, **regina nopții moartă**.“
(adică **luna**)

(Mihai Eminescu)

„**Soarele, lacrima Domnului**, cade în mările somnului.”

(Lucian Blaga)

Noțiuni de limbă și comunicare

CÂMP SEMANTIC = categorie care cuprinde toate cuvintele ce acoperă semnificații înrudite, apropiate.

De exemplu: cuvintele *scaun, fotoliu, taburet* etc. Acoperă câmpul semantic al „obiectelor de șezut”.

SINONIM = care are (aproape) același înțeles cu alt cuvânt, cu altă expresie.

De exemplu: TRIST = supărat, mâhnit, amărât, abătut; melancolic

CUVÂNT POLISEMANTIC = Cu mai multe sensuri.

De exemplu: polisemia cuvântului **cap**

Înțeles	Context
<i>parte a corpului uman sau animal</i>	Are un <i>cap</i> disproporționat de mare.
<i>căpătâiul patului</i>	M-am lovit de <i>capul</i> patului.
<i>Individ</i>	Au primit câte 100 de lei de <i>cap</i> .
<i>inteligent</i>	Aceasta este o treabă care trebuie făcută cu <i>cap</i> .
<i>Viață</i>	Constantin Brâncoveanu a plătit cu <i>capul</i> pentru îndrăzneala de a se opune turcilor.
<i>căpetenie</i>	Avram Iancu a fost <i>capul</i> revoluționarilor din Transilvania.
<i>marginile de țară</i>	Eu locuiesc în celălalt <i>cap</i> de țară.
<i>nu-i nimic grav, nicio nenorocire</i>	Nu-i un <i>cap</i> de țară dacă economia nu crește cât ne-am așteptat.
<i>primul nume dintr-o listă de persoane afișate în ordinea valorii lor</i>	El a fost <i>cap</i> de afiș la concertul de Crăciun.
<i>a rezolva; a învinge</i>	În cele din urmă i-am dat de <i>cap</i> exercițiului dificil.
<i>absolut nimic</i>	Nu-i voi lăsa moștenire niciun <i>cap</i> de ață.
<i>loc de onoare la masă</i>	Am stat în <i>capul</i> mesei și m-am simțit important.
<i>dispozitiv de citire discuri</i>	<i>Capul</i> magnetic a atins discul și a defectat hard-discul computerului.

Se dă textul:

Sara pe deal

De Mihai Eminescu

Sara pe deal buciulul sună cu jale,
Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,
Apele plâng, clar izvorând în fântâne;
Sub un salcâm, dragă, m-aștepți tu pe mine.

Luna pe cer trece-așa sfântă și clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară,
Stelele nasc umezi pe bolta senină,
Pieptul de dor, fruntea de gânduri ți-e plină.

Nourii curg, raze-a lor șiruri despică,
Streșine vechi casele-n lună ridică,
Scârțâie-n vânt cumpăna de la fântână,
Valea-i în fum, fluieră murmură-n stână.

Și osteniți oameni cu coasa-n spinare
Vin de la câmp; toaca răsună mai tare,
Clopotul vechi împlie cu glasul lui sara,
Sufletul meu arde-n iubire ca para.

Ah! în curând satul în vale-amuțește;
Ah! în curând pasul-mi spre tine grăbește:
Lângă salcâm sta-vom noi noaptea întreagă,
Ore întregi spune-ți-voi cât îmi ești dragă.

Ne-om răzima capetele-unul de altul
Și surâzând vom adormi sub înaltul,
Vechiul salcâm. - Astfel de noapte bogată,
Cine pe ea n-ar da viața lui toată?

Scrie, pe caiet, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Numiți tema poeziei.
2. Transcrieți o imagine auditivă.
3. Precizați și argumentați cărei specii literare îi aparține poezia.
4. Numiți 2 motive literare.
5. Selectați versurile care fac referire la universul rural.
6. Identificați 4 epitete, o metaforă și o comparație. Comentați semnificațiile lor.
7. Selectați 4 termeni cu formă arhaică și indicați forma lor actuală.
8. Găsiți câte un sinonim pentru fiecare dintre cuvintele: *glas, suflet, clar, vechi, jale*.
9. Demonstrați polisemia cuvântului *ochi*.
10. Identificați cuvintele din câmpul semantic al *satului*.

Săptămâna a X-a

Se dă textul:

Dorința

de Mihai Eminescu

Vino-n codru la izvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Și în brațele-mi întinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ți desprind din creștet vâlul,
Să-l ridic de pe obraz.

Pe genunchii mei ședea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr înfiorate
Or să-ți cadă flori de tei.

Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braț încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci...

Vom visa un vis ferice,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratece izvoare,
Blânda batere de vânt;

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

Scrie, pe caiet, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Argumentează faptul că versurile aparțin genului liric.
2. Menționează două teme sau motive literare prezente în text.
3. Identifică și comentează două figuri de stil diferite.
4. Prezintă semnificația a verbului *a tremura*, din prima strofă. Alcătuieste un exemplu în care acest verb să aibă sens propriu.
5. Explică titlul poemului, raportându-l la conținut.
6. Gsește două epitete cromatice și două epitete în inversiune.
7. Explică rolul repetiției: *singuri-singurei*.
8. Cui îi este adresată întreaga poezie? Argumentează!
9. Comentează titlul poeziei.

Săptămânile a XI-a, a XII-a

Cerințe:

- Transcrie aceste informații pe caietul de limba și literatura română.
- Recitește-le, pentru a le înțelege.

- Rezolvă sarcinile care urmează, folosind informațiile studiate.

Semnele de punctuație și semnele ortografice

- ❖ **Punctul** – marchează în scris pauza care se face în vorbire între propoziții sau fraze.

Se folosește:

- la sfârșitul unor propoziții enunțiative.

ex: Plecăm la mare.

- la sfârșitul fraze enunțiative formate din propoziții enunțiative coordonate, principale sau subordonate (raportul de coordonare se exprimă prin joncțiune sau prin juxtapunere).

*ex: „Ariciul ochise cum în revărsatul zorilor un vânător așejase cursa la rădăcina acelu
copac mare, cum o acoperise cu frunze, și acolo duse pe vulpe[.]”*

(Ariciul și vulpea, snoavă publicată

de Petre Ispirescu)

- la sfârșitul unor fraze formate din propoziții enunțiative subordonate.

*ex: „Îmi aduc aminte ce zarvă a fost, când într-un rând, s-a zvonit că pe Domnu nostru
are să-l mute într-o altă comună, peste Siret[.]”*

(Mihail Sadoveanu – Domnu

Trandafir)

- la sfârșitul unor fraze care conțin propoziții interogative indirecte.

ex: Am întrebat cine nu și-a scris tema.

- la sfârșitul unor propoziții formate dintr-un cuvânt/grup de cuvinte care sunt echivalente cu o propoziție enunțiativă.

ex: „-Eu merg cu tine, Dănuț, unde vrei.

-Știi tu ce-i acolo? O întrebă Dănuț, arătând cu țeava puștii.

-Satul[.]

-Nu[.]”

(Ionel Teodoreanu – La Medeleni)

- ❖ **Semnul întrebării** – marchează sfârșitul unui enunț interogativ.

ex: „Ei, și ce-are să fie dacă nu m-oi prezenta la examen?”

(Mircea Eliade – Romanul

adolescentului miop)

- ❖ **Semnul exclamării** – marchează sfârșitul unui enunț exclamativ.

ex: „Dar vocea de dincolo adaogă:

-Coniță! uite Ionel vrea să-mi răstoarne mașina[!]. ...Astâmpără-te, că te arzi[!]”

(I.L. Caragiale – Vizită...)

Atenție! Interjecția se caracterizează grafic printr-o intonație specifică marcată grafic prin semnul exclamării.

„O[!] lege-a nimicirei, o! lege nemiloasă!

Când, când s-o toci oare a vremii lungă coasă!”

(Vasile Alecsandri – *Dan, căpitan de plai*)

- ❖ **Două puncte** – anunță vorbirea directă, o enumerare, o explicație sau o concluzie.

Se folosește:

-înaintea vorbirii directe.

ex: „*D-l Goe e foarte impacient și cu un ton de comandă, zise încruntat[:]*”

-*Mam-mare de ce nu mai vine?”* (I.L. Caragiale – *D-l Goe...*)

-înaintea unei enumerări.

ex: *Numai trei erau veseli[:]* Ion, Mircea și Marian.

-înaintea unei explicații.

ex: „*Dragă Iorgule, tu ești un om de ispravă[:]* îți iubești copiii, nevasta – hai să zicem – dar ești un om comod, moldovan prin excelență. Și asta spune tot.”

(Ionel Teodoreanu – *La Medeleni*)

-înaintea citării unui text, a unui proverb, a unei zicale, a unui principiu.

ex: *Bunicul avea o vorbă[:]* *Ulciorul nu merge de multe ori la apă.*

- ❖ **Linia de dialog** – indică începutul replicii unei persoane sau a unui personaj care se într-un proces comunicational.

„*[-]Mă rog, dacă nu vă supărați, aveți apă?*

-Da!”

- ❖ **Ghilimelele** – marchează în scris reproducerea exactă a unui text sau a cuvintelor unui vorbitor.

Se folosesc:

-pentru reproducerea exactă a unui text.

ex: [„*În păduri trăsnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!// Stelele par înghețate, cerul pare oțelit.*”]

-pentru scrierea titlurilor.

ex: *Am primit în dar volumul „Răscoala” de Liviu Rebreanu*

-pentru a evidenția ironia emițătorului.

Ex: *Când a început să vorbească cu multe greșeli, mi-am dat seama ce „talent” este.*

-pentru a reproduce vorbirea directă a cuiva (în această situație nu se mai pune linia de dialog).

Ex: *Bunica mi-a spus: „Fii atentă la mașini!”*

- ❖ **Apostroful** – marchează în scris căderea accidentală a unor sunete de la începutul, de la mijlocul sau de la sfârșitul unui cuvânt.

Ex: *- Acu’ce ai pățit?*

- ❖ **Linia de pauză** – se utilizează în propoziție sau în frază în următoarele situații de comunicare:

-pentru izolarea apozitiilor explicative.

ex: „*Tatăl meu[–]Serghe Stan[–]era bărbat adevărat!*”

(Ionel Teodoreanu – *La Medeleni*)

-pentru marcarea intervenției autorului, a naratorului sau a unui personaj în cadrul vorbirii directe.

ex: „*Dar voi ce faceți? Aici erați? Și ce-ai Costache?[–] continuă ea[–] poate de caldură, c-a fost un zăduf groaznic!*”

(Ionel Teodoreanu – *La Medeleni*)

-pentru marcarea, în construcțiile eliptice, a lipsei predicatului sau a verbului copulativ.

ex: „*Fata [–] o frumusețe – băiatul – cam urâțel.*”

❖ **Punctele de suspensie** – au rolul de a marca întreruperea definitivă sau temporară, intenționată sau neintenționată a cursului vorbirii și „funcția de substituire” a unei replici nerostite într-un dialog.

ex: „*Pristanda: Cum vă spuneam, coane Fănică (Se apropie), aseară ațipisem nițel după-masă, precum e misia noastră [...] că acuma dumneavoastră, știți că bietul polițai n-are și el ceas de mâncare, de băutură, de culcare, de sculare, ca tot creștinul...*”

(I.L. Caragiale – *O scrisoare pierdută*)

❖ **Virgula** – marchează în scris o pauză scurtă în cadrul unui enunț.

Se folosește în următoarele situații:

-pentru a marca raportul de coordonare prin juxtapunere între părți de propoziție de același fel.

Ex: „*(...) își lua legătura la subțioară și pleca pe jos acasă, cu inima plină de dor[,]de bucurie și de nerăbdare.*”

(Alexandru Vlahuță – *Din durerile lumii*)

-pentru a izola un substantiv în vocativ de restul enunțului.

Ex: „*Sunt bine la spate[,]mamițo?*”

(I.L. Caragiale – *La Peleş*)

-pentru a izola o interjecție de restul enunțului.

ex: „*Ei[,] ce spune lumea?*”

(I.L. Caragiale – *O scrisoare pierdută*)

-pentru a izola o apozitie de restul enunțului.

ex: *Ionel[,]prietenul meu[,]a luat notă mare la examen.*

-în frază, pentru a marca un raport de coordonare prin juxtapunere între propoziții de același fel (coordonate sau subordonate).

ex: „*Nici măcar după acel telefon nu am putut să cred[,] nu am putut să-mi imaginez.*”

(Mircea Cărtărescu – *Gemenii*)

❖ **Cratima** – marchează în scris rostirea împreună a două cuvinte diferite, permanent sau accidental (datorită ritmului rapid al vorbirii).

Atenție!

Cratima devine o marcă a pronunțării legate a cuvintelor, datorită ritmului rapid/ tempoului rapid al vorbirii, ceea ce poate avea consecințe vizibile în plan fonetic (căderea sau elidarea unui sunet/ unei vocale, dispariția unei silabe, chiar apariția unui diftong/ a unui triftong între cele două cuvinte, prin eliminarea hiatului) și în plan prosodic (menținerea aceleiași ritm și a aceleiași măsuri a versurilor)

*ex: „M[-]au alungat vâltorile pe afară/ Și-n goana lor eu n-am avut răgaz”
(Octavian Goga – Singurătate)*

Exerciții aplicative:

Indică, prin încercuirea variantei corespunzătoare, răspunsurile corecte:

1. În enunțul „M. Eminescu este geniul poeziei românești.”, punctele sunt:

- a) Ambele semne de punctuație;
- b) Ambele semne de ortografie;
- c) Primul de ortografie, al doilea de punctuație;

2. În aproximarea numerică, cratima este:

- a) Semn de ortografie;
- b) Semn de punctuație;
- c) Nu este nici semn de ortografie, nici semn de punctuație;

3. La scrierea cuvintelor compuse, folosirea cratimei este:

- a) Întotdeauna, obligatorie;
- b) Obligatorie, numai în unele situații;
- c) Facultativă;

4. Este/ sunt exclusiv semn(e) de ortografie:

- a) Cratima, apostroful și punctul;
- b) Apostroful;
- c) Cratima;

5. În enunțul „D-ta ai fost invitat special”, abrevierea cuvântului este marcată prin:

- a) Semn de ortografie;

b) Semn de punctuație;

c) Nu este marcată;

6. În enunțul „M-am întrebat ce să fac?”, semnul întrebării:

a) Este corect folosit;

b) Nu este folosit corect;

c) Depinde de sensul frazei;

7. Indicați seria în care „două puncte” sunt corect folosite, înaintea:

a) Unui citat, unui proverb, unei zicale;

b) Unui citat, unui proverb, unei enumerări, unei explicații;

c) Unui citat, unei interjecții, unei propoziții exclamative;

8. Prin ghilimele, autorul:

a) Reproduce exact cuvintele cuiva;

b) Subliniază importanța cuvintelor reproduse;

c) Exprimă cuvinte folosite cu alt sens decât cel de bază;

9. Ghilimele franceze marchează:

a) Încadrarea unui citat al unui autor;

b) Încadrarea cuvintelor traduse din limba franceză;

c) Încadrarea unui citat în interiorul altui citat;

10. În fața lui „și”, virgula::

a) Se folosește întotdeauna;

b) Nu se utilizează deloc;

c) Depinde de valoarea morfolologică a lui „și”;

11. Folosirea liniei de dialog, în enunțul „— Ce faci acum?” este:

a) Obligatorie;

b) Facultativă;

- c) Recomandabilă;

12. Într-un anunț, parantezele folosite pot fi:

- a) Depinde de situație;
- b) Rotunde și/ sau drepte;
- c) Numai rotunde;

13. În enunțul „Relațiile economice româno – coreene sunt strânse”, linia de pauză este:

- a) Semn de punctuație;
- b) Semn de ortografie;
- c) Depinde de interpretarea dată;

14. Punctele de suspensie marchează:

- a) O pauză mare în vorbire;
- b) Pauza de la sfârșitul comunicării enunțiative;
- c) Întreruperea șirului vorbirii;

15. După adverbul de negație, virgula:

- a) Se folosește;
- b) Nu se folosește;
- c) Se folosește, când este echivalentul unei propoziții;

16. Într-un enunț, punctul poate fi semn de:

- a) Ortografie;
- b) Punctuație;
- c) Și de ortografie și de punctuație;

17. O construcție incidentă:

- a) Se desparte prin virgulă de restul enunțului;
- b) Nu se delimitează prin virgulă;

- c) Despărțirea este facultativă;

18. Folosirea virgulei între subiect și predicat:

- a) Posibilă, oricând;
b) Greșită, întotdeauna;
c) Recomandată, când între ele se află intercalate alte părți de propoziție;

19. În enunțul „Bineînțeles, a venit”, virgula:

- a) Este corect folosită;
b) Este incorect folosită;
c) Folosirea ei este facultativă;

20. Cratima marchează alipirea unui pronume la un verb:

- a) Când este antepus verbului;
b) Când este postpus verbului;
c) În ambele situații.

Săptămâna a XIII-a

**Punctuație și ortografie
Exerciții**

1. Transcrie textul corectând greșelile:

Venise la Facultatea de drept cu gândul să-i dovedească mami că și copiii ei trebuiesc și pot să învețe carte , ca și ceilanți copii! Fusesse șeful unei promoții celebră prin meritele studenților care făcuse parte din ea. Până și decanul îl felicitase.

2. Corectați greșelile de ortografie din textul următor:

Întoarceteai când mi sor întoarce ochi la ceafă și vedeateas când șio găsii mutu iapa.

3. Construiește câte un enunț în care:

- a) ghilimelele să redea un citat;
b) două puncte să urmeze după un substantiv care să anunțe vorbirea directă;
c) virgula să înlocuiască un verb omis;
d) virgula să despartă un cuvânt sau o construcție incidentă de restul propoziției;
e) virgula să despartă o subordonată de restul propoziției;
f) cratima, semn de punctuație, să lege două numere care arată aproximația.

4. Marcați semnele ortografice și de punctuație în textele următoare:

- a) Ca să nu-și trezească servitorii atât de devreme era ora șase fără un sfert trecuse în micul oficiu din spatele cabinetului său... (Eugen Barbu, *Incognito*)
- b) Las că am să-ți caut ceva frumos după masă să-ți treacă Da.Să-mi cauți
- c) Și i-a auzit Făt Frumos și s-a mirat de cuvintele lor.
 - Făt-Frumos i-a vorbit atunci un vraci cărturar vrem să cunoaștem și noi adevărul.
Și sara la izvor Făt-Frumos i-a cerut zânei inelul” (M Sadoveanu –*Dumbrava minunată*)

5. Explicați semnele de punctuație și ortografie din textul de mai jos:

„Otilia luă o prăjitură de pe masă, mușcă din ea și apoi își scutură genunchii, care îi ajungeau la bărbie.

- Ce-ai zice tu, Otilia – spuse Felix – dacă aș renunța deocamdată la facultate și mi-aș găsi un post?
- Aș zice că n-ai minte (...) Papa te iubește cum știe el, și nu-ți pune nici o piedică!” (G Călinescu , *Enigma Otiliei*)

6. Alcătuiți o compunere pe o temă la alegere al cărei text să fie format din zece-cinsprezece propoziții și în care să folosiți și următoarele semne de punctuație: virgula (trei situații diferite), două puncte, linia de dialog, semnul întrebării și semnul exclamării.

Explicați apoi folosirea semnelor de punctuație întrebuințate.

7. Dați câte un exemplu în două situații diferite în care nu se folosesc punctul și virgula.

8. Construiți enunțuri (câte două) în care cratima să fie semn de punctuație și semn de ortografie.

9. Corectați greșelile de punctuație din enunțurile:

- a) Vin de pe drumuri i-am răspuns după ce m-am văzut acasă
- b) Mă ia secera Du-te și taie porumb pe Podul Ursului
- c) Nu erau tot aceiași oameni lacomi săraci răi?
- d) Sosi primăvara pomul înflori mai frumos decât altădată...
- e) Rula filmul: Cu orice preț o producție angloamericană
- f) Dăduse a lehamite din mână. Asta am vrut asta am. (Fr Păcurariu, Ultima călătorie a lui Ulise)

10 Construiți enunțuri cu următoarele ortograme: altădată – altă dată; altfel – alt fel; decât – de cât; demult – de mult; numai – nu mai; odată – o dată.

Săptămâna a XIV-a

Exerciții de vocabular I

1. Grupați perechile de sinonime:

A egala	ardent
Mobil	viguros

Pasional a falsifica
Robust a echivala
A contraface mișcător

2. Găsiți câte un sinonim pentru următoarele neologisme:

A suspecta
A consilia
A altera
A expune
A redacta
A substitui

3. Citește cu atenție textul:

În gloată se simțea un zbucium de neînțeles. Târgoveții se adunaseră în piață fiind chemați prin înștiințări lipite prin toată urbea. Frământarea creștea, mai ales că nimeni nu știa de ce a venit, dar trăia un simțământ ciudat legat de însemnătatea acestei adunări.

- Rescrie textul utilizând sinonime neologice în locul cuvintelor subliniate.
 - Pe care dintre cele două variante o preferi? De ce?
 - Continuă în maxim 10 rânduri textul dat, folosind varianta stilistică preferată.
4. Completați, după modelul dat, cu sinonimele cuvintelor:

Exemplu: Patimă = pasiune
 = sentiment
 = iubire
 = suferință
 = părtinire, dușmănie, ură

avânt, a muta, a dărâma, cugetare, însuflețire, a se întinde, a se agita, vis, viciu, a tulbura, a apune, lecție

5. Alegeți unul dintre cuvintele de la exercițiul 1 și alcătuiți enunțuri potrivite cu toate cele patru sinonime.

6. Găsiți câte un sinonim neologic pentru cuvintele următoare:

Mângâiere
A iscăli
A întărâta
Călător
Folositor
Gaură

Săptămâna a XIV-a

Exerciții de vocabular II

1. Indicați câte un sinonim neologic pentru cuvintele:

deștept	soartă	greșeală
a șovăi	obraznic	a bănuși
trist	singur	înălțime
a făgădui		

